

2025

JÄRELEVALVE AASTARAAMAT

AUDIITORTEGEVUSE JÄRELEVALVE NÕUKOGU
2024 – 2025

Sisukord

1. Järelevalvenõukogu esimehe pöördumine	2
2. Järelevalvenõukogu koosseis ja pädevus	2
3. AJN-i peamiste seadusjärgsete ülesannete kokkuvõte	4
TEGEVUS- JA TULEMUSARUANNE VALDKONDADE LÕIKES	4

1. Järelevalvenõukogu esimehe pöördumine

Hea aastaraamatu lugeja!

Audiitortevuse järelevalve nõukogu ülesanne on korraldada järelevalvet lähtudes ühiskonna avalikest huvidest ning toetada audiitortevuse arengut. Audiitori roll ühiskonnas on aidata kaasa usalduse loomisele. Usaldus on alus, millele rajanevad nii turud, investeeringud kui ka majanduse stabiilsus. Seda ei saa kunagi võtta iseenesestmõistetavana. Usaldust tuleb teenida, hoida ja kasvatada. Usalduse kaotus võib toimuda hetkega, ka siis, kui seda on aastaid hoolega loodud.

Mul on hea meel näha, kuidas iga-aastaselt meie audiitorite töö kvaliteet paraneb. Tõenäoliselt mõjutab seda ka asjaolu, et Eesti audiitorite hulgas on märgata põlvkonna vahetust. Ka mitmed "küpsemad" audiitorid teevad oma tööd kvaliteetselt. Samas on nooremate audiitorite töödes keskmiselt vähem kvaliteediprobleeme.

Minu unistus on, et meie audiitorid ei tee oma töös enam olulisi möödalaskmisi. Ebaolulisi võib ikka ette tulla, sest tegijal ikka midagi võib juhtuda. Ehk see tähendab, et kõik kvaliteedikontrollid lõppevad kas "hindega" roheline (positiivne) või "kollane" (positiivne koos vähemoluliste tähelepanekutega). Kui minu unistus teoks saab, siis võime julgelt Eestis öelda, et meie finantsaruandeid võib usaldada.

Euroopa tasandil rõhutatakse sama. Usaldus ja kindlus on finantsturgude vundament. Ilma nendeta ei saa toimida investeeringud, ettevõtete rahastamine ega säästude turvaline paigutamine. Seetõttu on eetilised põhimõtted ja kvaliteetne töö audiitorite igapäevase tegevuse tuum.

Ühiskond ootab korraga kahte asja. Auditi töö peab olema efektiivne ja mõistliku kuluga, kuid samal ajal peab seda saama ka täielikult usaldada. See on audiitorite jaoks igapäevane väljakutse. Standardite edasi arendamine ja automatiseerimine võivad protsesse lihtsustada, kuid need ei asenda sisulist tööd. Kui järele jääb ainult vormiline dokumenteerimine, kaob tegelik väärtus ja usaldus saab kannatada.

On oluline, et kõik osapooled, nii ettevõtted, audiitorid, järelevalve kui ka riigi esindajad, hoiaksime ausust, sõltumatust ja professionaalsust kõige keskmel. Need ei ole ainult seadustes kirjas olevad nõuded, vaid väärtused, mille järgi tuleb tegutseda ka siis, kui keegi ei vaata. Ainult nii saavad investorid, ettevõtted ja kogu ühiskond loota, et neile esitatud finantsandmed ja aruanded on usaldusväärsed.

Soovin tänada kõiki, kes igapäevaselt panustavad sellesse, et meie audit oleks kvaliteetne ja finantsaruanded oleksid usaldusväärsed. Nii meie nõukogu liikmeid ja järelevalve töötajaid, Gretet, Katret, Katrit, Kristat ja Tuulit, kui ka kõiki audiitoreid, kes järgivad audiitortevuse eetilisi põhimõtteid ning teevad oma tööd südamega. Teie panus on aluseks sellele, et meie majanduskeskkond jääks tugevaks ja usaldusväärseks.

Urmas Kaarlep

Audiitortevuse järelevalve nõukogu esimees

2. Järelevalvenõukogu koosseis ja pädevus

Oma tegevuses järelevalvemenetluste läbiviimisel juhindub Audiitortevuse järelevalve nõukogu (edaspidi AJN) haldusmenetluse seadusest, Audiitortevuse seadusest (edaspidi AudS) ja vastavatest Audiitorkogu sisestest menetluskordadest. AJN-i tegevust reguleerib Audiitortevuse järelevalve nõukogu töökord (rahandusministri 26.10.2017 määrus nr 82¹).

AJN viib läbi järelevalvemenetlusi vaid Audiitorkogu liikmete – so vandeaudiitorite ja audiitorettevõtjate suhtes. 30.06.2025 seisuga oli audiitortevuse registri andmetel 336 vandeaudiitorit ja 110 audiitorettevõtjat. Samuti sätestab seadus järelevalve teostamise võimaluse Audiitorkogu, Audiitorkogu presidendi, juhatuse, revisjonikomisjoni ja üldkoosoleku suhtes AudS-is sätestatud järelevalve eesmärkide ja ülesannete täitmiseks.

AJN-i poolt läbiviidavad järelevalvemenetlused on konfidentsiaalsed. Samas saab AJN-i tegevusest ülevaate iga-aastasest järelevalve aastaraamatust. Kuivõrd AJN-il on avalikes huvides nii õigus kui kohustus avalikustada järelevalvetulemusi osas, mis on vajalik avalikkuse, investorite ja järelevalve subjektide klientide kaitseks või audiitortevuse õigus- või korrapärase toimimise tagamiseks, avaldab AJN jooksvalt informatsiooni oma tegevuse ning järelevalvetulemuste kohta koduleheküljel www.ajn.ee ning vajadusel informeerib teisi institutsioone ja avalikkust lisaks teiste kanalite kaudu.

Vandeaudiitoritele kutse andmised ning vandeaudiitorite kutse äravõtmised, samuti audiitorteenuse osutamiseks tegevusloa andmine, äravõtmine või peatamine on kajastatud Rahandusministeeriumi hallatavas audiitortevuse registris www.audiitortevus.ee.

Järelevalvenõukogu on aruandeaastal teostanud oma pädevust koosseisus:

1. Urmas Kaarlep (esimees)
2. Siim Tammer
3. Ivar Kiigemägi
4. Ene Rammo
5. Ellen Kass
6. Heddi Lutterus
7. Gerli Eisberg

AJN-i tegevusega oli aruandeperioodil vahetult seotud AJN-i administratiivtöö spetsialist Grete Hallikvee. Tema ülesandeks on audiitortevuse järelevalvega seotud tehnilist laadi ülesannete täitmine.

Järelevalvemenetlusi on aruandeaastal sisuliselt läbi viinud peamiselt AJN-i kvaliteedikontrolli spetsialistid Tuuli Kattago, Krista Rosenberg, Katre Randlaht ja 01.09.2024 liitunud Katri Lidenburg, olles ühtlasi menetlustes töörühma juhid. Lisaks on AJN vajadusel kaasanud järelevalvemenetlustesse pikaajalise audiitortevuse alase kogemusega asjatundjaid.

Eksamikomisjoni tegevust ja selle asjaajamist korraldab eksamikomisjoni esimees Marika Taal (Rahandusministeeriumi nõunik). Eksamikomisjoni liikmed olid 2024-2025 majandusaastal: Ivi Kärt (vandeaudiitor, audiitorbüroo Rostok & Kärt), Laile Kaasik (vandeaudiitor, LK Konsultatsioonid OÜ), Maire Otsus-Carpenter (vandeaudiitor), Mare Kingo (jurist, Audiitorkogu kantsler), Krista Nelson (siseaudiitor), Egle Vainula (vandeaudiitor) ja Liisi Semjonov (vandeaudiitor). 2025 kevadel lahkus eksamikomisjonist Liisi Semjonov ja tema asemele määrati Kristiina Soosalu (vandeaudiitor). Täname Liisit tehtud töö eest ja soovime talle edu tema edasistes tegemistes.

¹ Vt <https://www.riigiteataja.ee/akt/131102017003>

3. AJN-i peamiste seadusjärgsete ülesannete kokkuvõte

TEGEVUS- JA TULEMUSARUANNE VALDKONDADE LÕIKES

AJN-i töövormiks on koosolek. Üldjuhul toimuvad koosolekud kaks korda kuus. Koosolekuid võib läbi viia ka sidevahendi abil, sh otsuseid vastu võtta kaughääletuse teel.

Aruandeperioodil on toimunud 32 AJN-i koosolekut, millest 7 on toimunud kaughääletuse teel. Koosolekutel on kokku vastu võetud 97 otsust ja edastatud 81 ametlikku kirja, lisaks tehtud palju otsustusi järelevalve eesmärkide täitmiseks.

AJN on jätkuvalt seisukohal, et leebe suhtumine olulistesse ja/või korduvatesse rikkumistesse ei ole kuidagi põhjendatud. Avalikkus peab saama vandeaudiitori aruandele tugineda, st. et vandeaudiitori aruanne peab olema laitmatu. Mittekvaliteetse audiitorteenuse osutamise pinnalt väljastatud vandeaudiitori aruannet ei saa lugeda usaldusväärseks ning sellistele aruannetele toetumine võib aruande kasutajatele tekitada olulise kahju.

AJN-i eelnimetatud lähenemine on kaasa toonud mitmeid kohtuvaidlusi ning hetkel on AJN seotud kolme kohtuasjaga, millest saab lähemalt lugeda leheküljel 15.

Kutseksamite korraldamine

AJN annab vandeaudiitori kutse isikule, kes on sooritanud arvestusala eksperdi kutseeksami raamatupidamise ja vandeaudiitori eriosa. Kutse saanud isik peab andma audiitortegevuse registri kaudu vande, mille vastuvõtmise järgselt antakse talle vandeaudiitori kutse ning ta saab alustada vandeaudiitori kutsetegevusega audiitorettevõtja kaudu.

Avaliku sektori vandeaudiitor on vandeaudiitor, kes on sooritanud lisaks vandeaudiitori kutse saamise eksamile kutseeksami avaliku õiguse eriosa eksami, mille tulemusel annab AJN vandeaudiitorile avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme. Avaliku sektori vandeaudiitori kutsetase võimaldab vandeaudiitoril allkirjastada avaliku sektori üksusele koostatud vandeaudiitori aruandeid. Avaliku sektori üksusteks on Eesti Vabariik avalik-õigusliku juriidilise isikuna, riigi raamatupidamiskohustuslane, riigi tulundusasutus, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik ning riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku enamusosalusega või valitseva mõju all olev äriühing, sihtasutus, mittetulundusühing või konsolideerimisgrupp, mille konsolideeriv üksus on eelnimetatud avaliku sektori üksus.

AJN määras 30.10.2024 otsusega kutseksamite toimumise aja ja koha 2025. kalendriaastaks. Kokku määrati 18 kutseeksami jagude ja alamosade sooritamise aega.

AJN-i pädevuses on kutse taotleja või korduseksamile suunatu kutseksamile lubamise otsustamine. Eksamile lubatakse taotlejad, kes on täitnud audiitortegevuse seaduses sätestatud erialase praktika ja haridusnõude ning tasunud enne kutseeksami tegemiseks avalduse esitamist kutseeksamitasu.

Lisaks hinnatakse taotleja head mainet ning usaldusväärust. AJN on aruandeperioodil vandeaudiitori kutseksamile lubanud 24 taotlejat.

2024/2025 aastal sooritati kokku 166 eksamit, kusjuures nendest 72 eksami tulemus loeti mittesooritatuks. Mittesooritatud eksamitulemuseks loetakse ka juhud, kui isik registreerib end eksamile, kuid jätab eksamile kohale tulemata.

Vandeaudiitori kutseksamite jagude ja alamosade tulemused 2023/2024

	AÕ	VÕ	EFS	IFRS	Essee	R&J	VKS-ISA	VKS-üld	RHÕ
Min pallid*	26	26	39	33	x	10	58	42	
Max pallid	56	40	88	82	x	46	93	85	
Keskmine**	43	34	61	59	x	32	75	65	
Sooritusi kokku	14	18	18	27	31	25	15	18	0
sh läbitud	11	18	12	11	20	11	9	11	
mitte läbitud	3	0	6	16	10	14	6	3	
sh korduv mittesooritus***	0	0	1	5	3	2	1	2	
Eksami edukalt sooritanute %	79%	100%	67%	41%	65%	44%	60%	61%	

* Välja on jäetud tulemused, kus eksamil saadi 0 punkti eksamile mitteilmumise tõttu

** Keskmise arvutamisel ei ole arvesse võetud tulemusi, kus eksamil saadi 0 punkti mitteilmumise tõttu.

*** Isikute arv, kes antud eksami jao või alamosa sooritamisel kaks või enam korda said tulemuse mitte sooritatud

**** Jagude ja alamosade lühendid lahtikirjutatult:

Eesti finantsaruandluse standard (EFS)

Rahvusvahelised finantsaruandluse standard (IFRS)

Rahandus ja juhtimine (R&J)

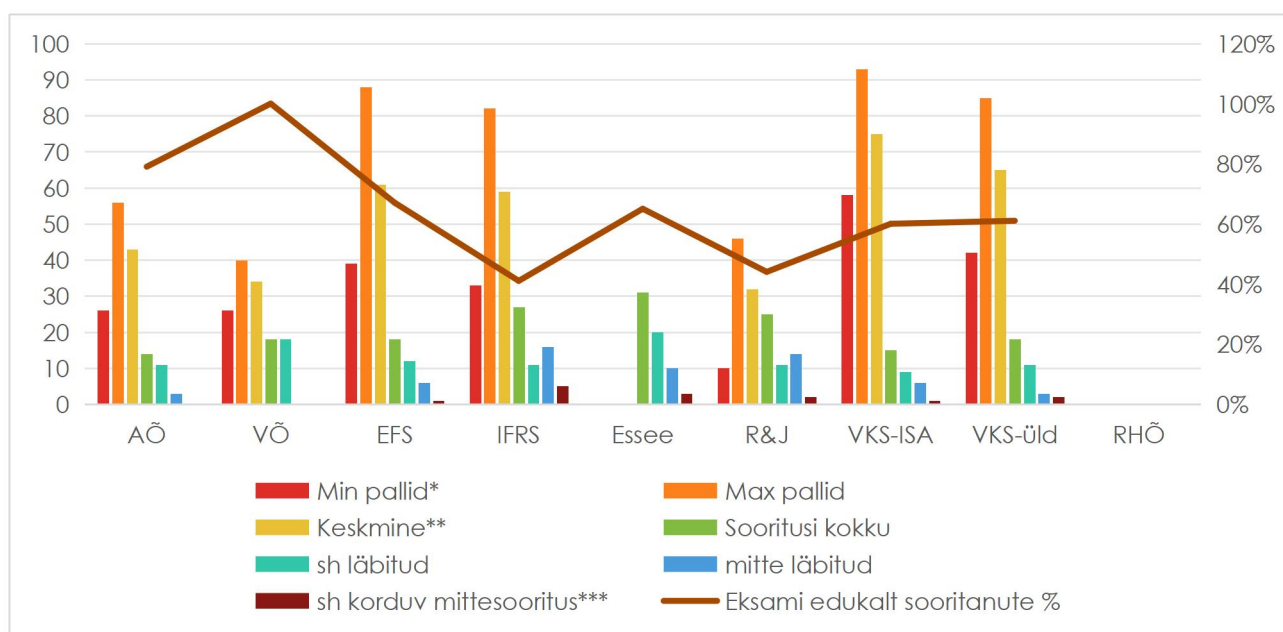
Arvestusala õigus (AÕ)

Vandeaudiitori kutsetegevuse standard- üldosa (VKS üld)

Vandeaudiitori kutsetegevuse standard – (VKS-ISA)

Vandeaudiitori õigus (VÕ)

Riigi- ja haldusõiguse (RHÕ) jagu.

Kutseeksami jagude ja alamosade läbimise ja keskmise punktide arvu statistika

Sooritusi oli kokku 166, mis on 14% vähem kui eelmisel aastal (193). AÕ ja VÕ endiselt kõige paremini sooritatavad moodulid ning tulemused on paremad kui eelmisel aastal. Ka EFS ja IFRS

tulemused on paranenud võrreldes eelmise perioodiga, eriti IFRS, kus siiski läbimise protsendi toovad alla mõne eksaminandi korduvad mittesooritused. Esseed käidi kirjutamas kõige rohkem, ka seal on tulemused paremad kui eelmisel perioodil. Täiendavate esseeteemade lisandumine 2025. aastal ei ole mõjutanud essee sooritustulemusi, läbimise protsent on samaväärne 2024. aasta teise poolaastaga. Kõige enam on eksaminandidel raskusi rahanduse ja juhtimise mooduliga, seal on ebaõnnestunud sooritusi rohkem kui sooritusi. Ka audiitorkontrolli standardite moodulite tulemused on kehvemad kui varasemalt, vaid alla kahe kolmandiku on edukad sooritused ning väga häid sooritusi on vähem.

Kutse andmine ja lõpetamine

AJN-i pädevuses on vandeaudiitori kutse andmine, avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme andmine ja vandeaudiitori kutse äravõtmine. Samuti vandeaudiitori vande vastuvõtmine.

Aruandeperioodil on AJN andnud vandeaudiitori kutse 13 isikule. Avaliku sektori vandeaudiitori kutseid aruandeperioodil ei antud.

Taotluse esitamisest AJN-i kutse andmise otsuseni kulus koos eksamitele kulunud ajaga aruandeperioodil keskmiselt 878 päeva ehk ligikaudu kaks ja pool aastat.

Vandeaudiitori kutse andmise ja kutse omandamiseks kulunud aja statistika viimase kuue tegevusperioodi osas.

Tegevusperiood	Kutseid antud (tk)	Keskmise ajakulu taotluse esitamisest kutse saamiseni		Minimaalne aeg taotluse esitamisest kutseni (päeva)	Maksimaalne aeg taotluse esitamisest kutseni (päeva)
		Päevades	Nädalates		
2024/2025	13	878	125	251	2232
2023/2024	9	740	106	332	2033
2022/2023	11	606	86	121	1189
2021/2022	14	720	103	191	1386
2020/2021	14	694	99,14	252	1587
2019/2020	10	803	26,77	338	2262
2018/2019	11	612	20,42	323	1874

Vandeaudiitori avalduse alusel on AJN võtnud ära 11 isiku vandeaudiitori kutse.

Rikkumiste tõttu võeti ära 1 vandeaudiitori kutse.

Tegevusloa andmine ja kehtetuks tunnistamine

AJN-i pädevuses on audiitorühingule tegevusloa andmine, selle andmisest keeldumine ja kehtetuks tunnistamine ning tegevusloa kehtivuse peatamine ja taastamine.

AJN on aruandeperioodil andnud audiitorteenuse osutamiseks tegevusloa 7 ettevõttele.

Aruandeperioodil on AJN avalduse alusel tunnistanud kehtetuks 10 audiitorettevõtja tegevusloa.

Rikkumiste tõttu tunnistati kehtetuks 1 audiitorettevõtja tegevusluba.

Audiitorkogu regulatsioonide kinnitamine

AJN-i pädevuses on Audiitorkogu regulatsioonide ning kutsetegevuse standardite kinnitamine.

AJN kinnitas järgnevad standardite muudatused:

- ISA 700
- ISA 260
- ISA 600

Kutsetegevuse standardid on kättesaadavad AJN-i kodulehelt www.ajn.ee ja Audiitorkogu kodulehelt www.auditorkogu.ee.

AJN-i poolt kinnitatud õigusaktid on Audiitorkogu liikmetele kohustuslikud.

Rahvusvaheline koostöö

Kaks kvaliteedikontrolli spetsialisti osales CEAOB Inspekteerimise töörühma (ISG) 16. kohtumisel 16.–18. oktoobril 2024 Kreetal, kus osalesid 28 riigi esindajad. Koos rahvusvaheliste standardite töörühmaga arutati IAASB ja IESBA esindajatega standardite arendamist, sh jätkusuutlikkuse aruandluse tagamine. PwC esindajatega käsitleti auditi kvaliteedi parandamise plaane, CSRD ja ISQM rakendamist ning sisekontrolli tulemusi. Esitleti sõltumatuse ja ressursside temaatilise ülevaate tulemusi ning CEAOB juhiseid jätkusuutlikkuse aruandluse kohta. Arutati ka krüptovarade uuringu tulemusi, tehnoloogia kasutamist audiitorettevõtetes ning ISA 600 tööprogrammi uuendamist. Lisaks käsitleti auditifirmade erakapitali investeringuid ja omandiküsimusi.

Kaks kvaliteedikontrolli spetsialisti osales CEAOB Inspekteerimise töörühma (ISG) 17. kohtumisel 18.–19. juunil 2025 Oslos, kus osalesid 27 riigi esindajad. Arutati auditi kvaliteedi parandamist suurtes Euroopa audiitorvõrgustikes, kohtudes Deloitte'i ja BDO esindajatega teemadel nagu CSRD, ISQM, tehnoloogia, tehisintellekt, sisekontroll ja järelevalve tulemused. Kohtuti ka USA PCAOB esindajatega, keskendudes koostööle ja uutele kvaliteedistandarditele. Lisaks käsitleti Omnibus ettepaneku arenguid, jätkusuutlikkuse inspekteerimist, Portugali auditifirmade juhtimise ülevaadet ning arutati pettustega seotud järelevalvetähelepanekuid.

Järelevalve korraldamine

Kvaliteedikontroll

Kvaliteedikontrolli käigus on AJN-i eesmärgiks kvaliteedikontrollile allutatud isiku kontrolliperioodil osutatud audiitorteenuse õigusaktidele ning nende alusel kinnitatud standarditele või antud juhenditele ja soovitudele vastavuse kontrollimine.

AJN kinnitas 08.08.2024 otsusega korralise kvaliteedikontrolli valimisse kuuluvate isikute nimekirja kontrolliperioodi 01.07.2018-30.06.2024 kohta, määrates kvaliteedikontrolli läbiviimise perioodiks ajavahemiku 01.09.2024-31.08.2025. Valimisse kinnitatud isikute nimekirja kuulus 34 audiitorettevõtjat.

Korralise kvaliteedikontrolli valimis olid audiitorettevõtjad järgnevate kriteeriumite alusel:

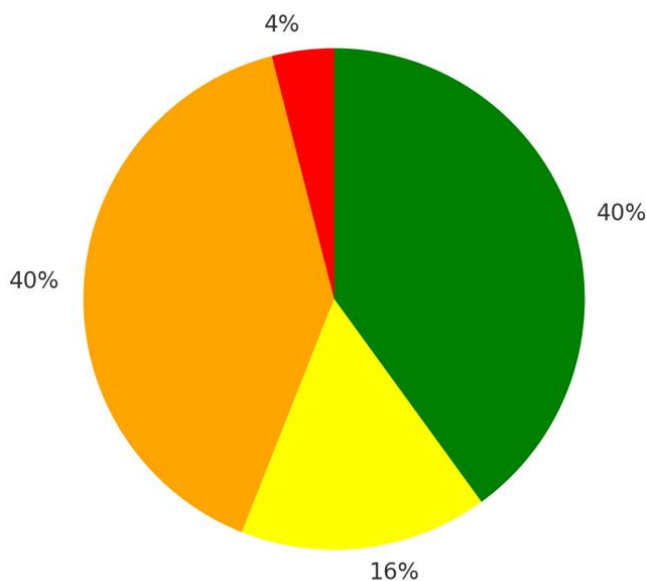
1. Audiitorettevõtjad AudS § 137 lõikes 5 nimetatud isikute seast, keda ei ole nimisageduse perioodi esimesel kahel aastal kontrollitud (kui audiitorettevõtjal on avaliku huvi üksusega sõlmitud kliendileping, on sel puhul kvaliteedikontrolli sagedus vähemalt 1 kord 3 aasta jooksul, alus: AudS § 137 lg 5) – 2 audiitorettevõtjat;

2. Audiitorettevõtjad AudS § 137 lõikes 4 nimetatud isikute seast, keda ei ole esimese tegevusaasta jooksul kontrollitud (kvaliteedikontroll tegevusloa andmise järel sagedusega vähemalt üks kord 2 aasta jooksul, alus: AudS § 137 lg 4) – 2 audiitorettevõtjat;
3. Audiitorettevõtjad AudS § 137 lõikes 3 nimetatud isikute seast, keda ei ole viiel eelneval aastal kontrollitud (alus: AudS § 137 lg 3) – 11 audiitorettevõtjat;
4. Audiitorettevõtjad kelle kvaliteedikontrolli sagedust suurendati eelneva perioodi oranži või punase tulemuse tõttu – 16 audiitorettevõtjat
5. Audiitorettevõtjad juhusliku valiku alusel, kõikide audiitorettevõtjate hulgast, kellele kvaliteedikontroll eeloleval perioodil ei ole kohustuslik – 1 audiitorettevõtja

30.06.2025 seisuga oli lõpetatud 24 kvaliteedikontrolli, tulemustega 10 „rohelist“, 4 „kollast“, 10 „oranži“ ja 1 „punane“². Võrreldes eelmise aastaga on oluliselt suurenenud „rohelise“ osakaal (eelmisel aastal 3) ja langenud „oranžide“ arv (eelmisel aastal 14). Audiitorettevõtja tegevuse lõpetamise tõttu jäi läbimata 5 kvaliteedikontrolli (neist 1 puhul võttis AJN audiitorettevõtja rikkumiste tõttu ära tegevusloa). Pooleli oli 5 kvaliteedikontrolli.

Eelmisest 2023/2024 kvaliteedikontrolli perioodist viidi sel perioodil lõpule kolm (st kõik pooleliolnud) kvaliteedikontrolli.

Korralise kvaliteedikontrolli tulemused 2024/2025³

„oranžile“ hinnatud ettevõtete suur osakaal ei tähenda ilmtingimata, nagu oleks audiitortevgevuse kvaliteet halvenenud; nende hinnangute suure osakaalu tingivad ettevõtted, kes satuvad valimisse, saavad „oranži“ hinnangu ja seejärel ei suuda oma kvaliteeti „kollase“ või „rohelise“ peale tõsta, jäädes valimisse mitmeks aastaks.

² Korralise kvaliteedikontrolli tulemuste hinnangud: „Roheline“ – audiitorteenuse kvaliteet vastab nõuetele; „Kollane“ – audiitorteenuse kvaliteedis esinesid vähemolulised rikkumised, täiustamine nõutav; „Oranž“ – audiitorteenuse kvaliteedis esines oluline rikkumine, täiustamine nõutav; „Punane“ – audiitorteenuse kvaliteet ei vasta nõuetele, oluline täiustamine nõutav.

³ Joonisel ei kajastu audiitorettevõtjad, kelle puhul jäi kvaliteedikontroll läbimata või kelle osas on kvaliteedikontroll veel pooleli

Korralise kvaliteedikontrolli tulemused 2021-2025

KVK kontrolli-periood	KVK läbiviimise periood	KVK	KVK	KVK	KVK
01.07.2015-30.06.2021	2021/2022	10	8	11	4
01.07.2016-30.06.2022	2022/2023	5	6	15	6
01.07.2017-30.06.2023	2023/2024	3	9	14	2
01.07.2018-30.06.2024	2024/2025	10	4	10	1

2024/2025 majandusaastal olulisemad rikkumised, mis töid kaasa “punase” (audiitorteenuse kvaliteet ei vasta nõuetele, oluline täiustamine nõutav) kvaliteedikontrolli tulemuse olid näiteks järgmised:

- Protseduurid olulise või olulise väärkajastamise riski sisaldava aruandekirje kohta olid jäänud dokumenteerimata, mille tulemusena tõendusmaterjal oli puudulik või puudus.
- Audiitor on aktsepteerinud kliendi juhtkonna arvestushinnanguid või rakendatud arvestuspõhimõtteid, mis ei ole kooskõlas kehtiva finantsaruandluse raamistikuga (kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse, allahindluste vajaduse, firmaväärtuse ja investeeringute kaetava väärtuse ja bioloogilise vara hindamine).
- Audiitor ei ole modifitseerinud oma aruannet olukorras, kui tõendusmaterjalidest nähtub, et aruanded ei ole väärkajastamiseta või audiitor ei ole võimeline hankima piisavat asjakohast tõendusmaterjali.
- Audiitoril on jäänud tähelepanuta sündmused või tingimused, mis võivad heita märkimisväärset kahtlust majandusüksuse suutlikkusele jätkata jätkuvalt tegutsevana.
- Olukorras, kus finantsaruannetes ei ole avalikustatud piisavat informatsiooni olulise ebakindluse kohta, on audiitor jätnud audiitori arvamuse vastavalt modifitseerimata.
- Audiitor ei teostanud protseduure, et veenduda laenukohustise klassifitseerimise õigsuses. (Lühi- ja pikaajaliseks klassifitseerimine, eritingimuste rikkumine, lepingu uuendamise mõju käsitlemine).
- Sihtfinantseerimise kajastamise tingimused on jäänud selgitamata, puudub tõendusmaterjal sihtfinantseerimise tulu/kohustuse kajastamise õigsuse kohta.
- Audiitoril on kliendi ettevõttest ja selle äritegevusest arusaamises olulisi puudusi, mille tulemusena ei suuda audiitor riske adekvaatselt hinnata, vajalikud protseduurid on jäänud teostamata ning piisav asjakohane tõendusmaterjal hankimata.
- Töövõtufailis ei olnud juhtkonna esitiskirja.
- Audiitor on jätnud kaalumata, kas väärkajastamise mõju finantsaruannetele on ainult oluline, kuid mitte läbiv või on mõju nii oluline kui ka finantsaruandeid läbiv, et modifitseerida vastavalt oma aruannet väljastades kas märkustega kokkuvõtte või vastupidise kokkuvõtte.

„Oranži“ (audiitorteenuse kvaliteedis esines oluline rikkumine, täiustamine nõutav) tulemuse on kaasa toonud näiteks järgmised rikkumised:

- Ei olnud võimalik veenduda, et dokumentatsioon oli 60 päeva jooksul audiitori aruande kuupäevast kokku pandud ning selles ei olnud tehtud muudatusi.
- Audiitoril on jäänud tähelepanuta, et finantsaruannete üldine esitus mõnes olulises detailis ei ole kooskõlas rakendatava finantsaruandluse raamistikuga.
- Audiitoril on jäänud tähelepanuta, et seotud osapoolte vahelisi suhteid ja tehinguid ei ole asjakohaselt arvestatud ja avalikustatud.
- Audiitor ei ole hinnanud amortisatsiooninormide vastavust vara kasulikule elueale.
- Müügitulu kontrollimisel ei ole audiitor pööranud tähelepanu valmidusastme meetodi rakendamise vajadusele.
- Audiitoril on jäänud tähelepanuta põhivara vale klassifitseerimine (kinnisvarainvesteeringud vs põhivara, komponendid eraldamata (maa ja hoone), kulude kapitaliseerimine immateriaalse põhivarana põhjendamata).
- Juhtkonnaga kommunikatsioon on ebapiisav või puudu, standardi poolt nõutavad järelepärimised on tegemata.
- Analüütilisi protseduure ei viidud läbi viisil, mis võimaldaks järeldada, et kirjed ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

On oluline märkida, et ülaltoodud rikkumised on toodud näidetena ning ei tähenda automaatselt „punast“ või „oranži“ kontrolli tulemust.

Avalikust huvist lähtudes ei soosi AJN jätkuvalt nende isikute kutsetegevuse jätkamist, kes vähemalt kahe aasta jooksul on saanud korralise KVK tulemuseks „punane“. Juhul kui eelnimetatud isikud koheselt meetmeid audiitorteenuse parandamiseks ette ei võta, tunnistab AJN kehtetuks selliste audiitorettevõtjate tegevusloa ning vajadusel võtab ära vandeaudiitori kutse selliselt audiitorettevõtjaga seotud audiitorilt, kes on osutanud audiitorteenust alla nõutava kvaliteedi. Samuti nõuab „oranž“ kvaliteedihinnang kohest audiitorteenuse kvaliteedi parandamist.

Audiitorteenuste turg ja kvaliteet segmentide lõikes

Lähtudes avalikust huvist on järelevalve jätkuva tähelepanu all audiitorettevõtjad, kes omavad suuremat turuosa.

Audiitorettevõtjate audiitorteenuste käibed on olnud 2024/2025 majandusaastal vahemikus 3800 eurot kuni 12,1 miljonit eurot. Kokku oli kõikide audiitorettevõtjate käive 61 516 754 eurot. 6 audiitorettevõtjal puudus 2024/2025 tegevusaastal audiitorteenuste müügitulu/käive. Järgnevas arvestuses loeme alates suurema käibega audiitorettevõtjatest:

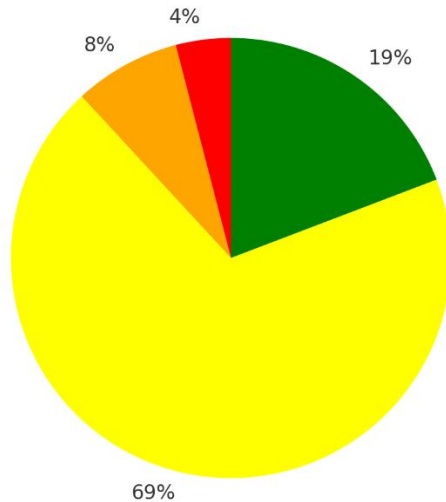
- järjekohal 1. –8. olevad audiitorettevõtjad käibega üle 1 miljoni euro suure tegevusmahuga praktiseerijateks (edaspidi *STP*);
- 9.-65. järjekohal olevad audiitorettevõtjad, käive vahemikus 0.1-1 miljon eurot, keskmise tegevusmahuga praktiseerijateks (edaspidi *KTP*) ja
- Alates 65. järjekohast lõpuni, käive alla 0.1 miljoni euro, väikese tegevusmahuga praktiseerijateks (edaspidi *VTP*).

Suurema audiitorteenuste käibega 20 audiitorettevõtjat 2024/2025

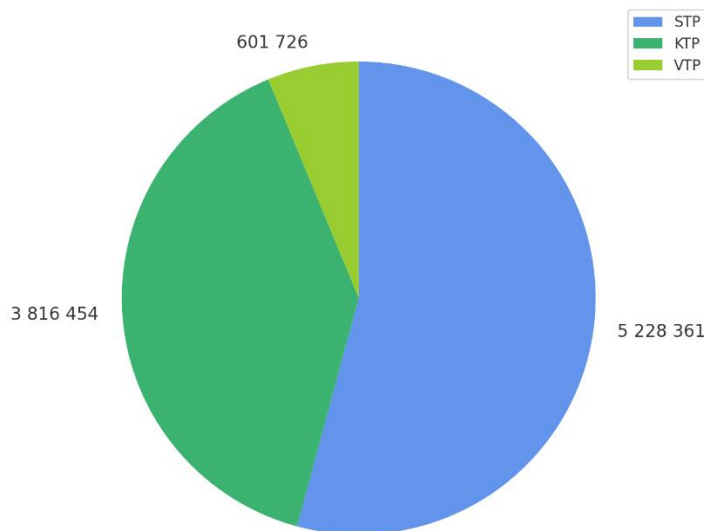
Jrk nr	Audiitorettevõtja	Audiitorteenuste käive (EUR)
1	Aktsiaselts PricewaterhouseCoopers	12 143 735
2	KPMG Baltics OÜ	10 623 110
3	Ernst & Young Baltic AS	6 452 636
4	Grant Thornton Baltic OÜ	5 228 361
5	Assertum Audit OÜ	1 765 946
6	OÜ Audiitorbüroo RKT	1 597 469
7	BDO Eesti OÜ	1 392 152
8	Baker Tilly Baltics OÜ	1 138 361
9	OÜ E-Audit	1 063 745
10	Audit Advisory OÜ	973 460
11	Kontrollikoda OÜ	932 680
12	Lahendused Pluss KV OÜ	921 300
13	SIRIUS AUDIT OÜ	805 492
14	AVAC Audit OÜ	791 071
15	Audiitorteenuse OÜ	713 417
16	Audiitorbüroo Fides OÜ	692 840
17	I.S. AUDIITORTEENUSTE OSAÜHING	675 550
18	Audit & Consult OÜ	638 112
19	AUDEST AUDIITORTEENUSTE OSAÜHING	627 147
20	Crowe DNW OÜ	601 009

Järgnevatelt joonistelt on nähtav osutatud audiitorteenuse kvaliteet seoses turuosaga. Joonistel ei kajastu audiitorettevõtteid, kes ei ole aruannet esitanud.

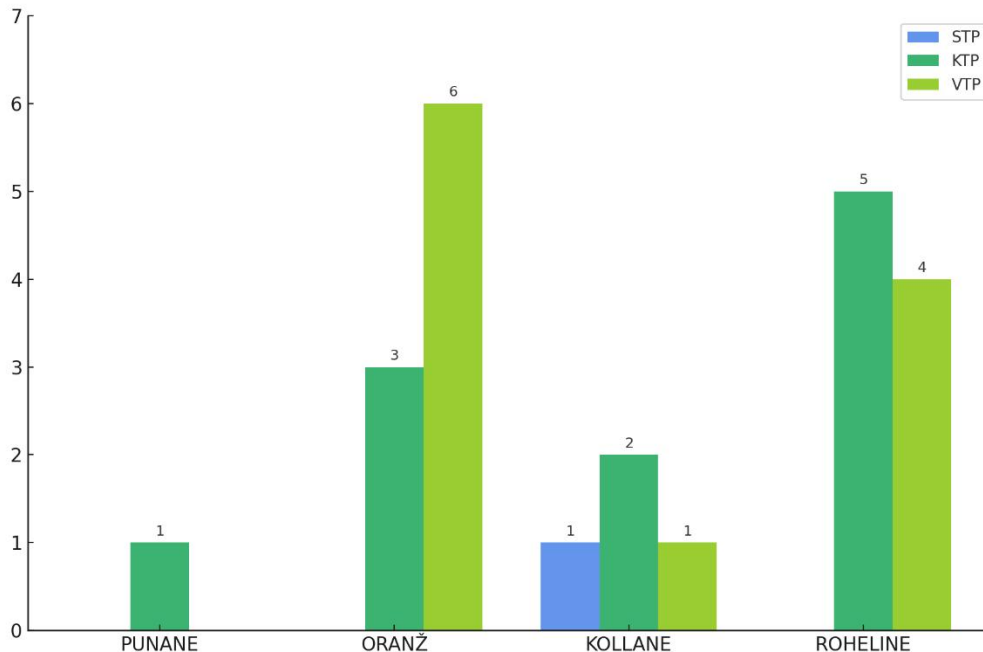
Audiitorettevõtjate kaetud audiitorteenuste käive kvaliteedikontrolli tulemuse lõikes 2024-2025

2024/2025 korralise kvaliteedikontrolli käigus kontrollitud turuosa audiitorettevõtjate segmentide kaupa

2024/2025 korralise kvaliteedikontrolliga hõlmati audiitorettevõtjad, kelle käive moodustas kogu audiitorettevõtjate kogukäibest 15,68% (s.o 9 646 541 EUR), millest omakorda 54,20% moodustas STP käive. Kvaliteedikontrolli tulemused audiitorettevõtjate segmentides jagunesid nii, et audiitorteenuse kvaliteet vastab nõuetele 41,67% KTP-del ja 33,33% VTP-del; väheoluliste puudustega on 100% STP-de, 16,67% KTP-de ja 8,33% VTP-de vastava segmenti kvaliteedikontrolli tulemustest. Oluliste puudustega audiitorteenust on osutanud 33,33% KTP-dest ja 58,33% VTP-dest ning nõuetele ei vasta 8,33% KTP-de osutatud audiitorteenuse kvaliteet.

2024/2025 kvaliteedikontrolli tulemuste jagunemine vastavalt audiitorettevõtjate segmentidele**Kaebused, uurimismenetlused ja erakorraline kvaliteedikontroll**

Järelevalvenõukogu võib Audiitorkogu või Audiitorkogu liikme ja kolmanda riigi registreeritud vandeaudiitori tegevust iseseisvalt uurida, et selgitada, avastada, korrigeerida või vältida käesolevas seaduses sätestatud nõuetele mittevastavat tegevust. Seega jääb uurimismenetluse esemisse kogu Audiitorkogu või Audiitorkogu liikme tegevus hõlmates endas muuhulgas nii osutatava audiitorteenuse kui muu tegevuse. Kvaliteedikontrolli käigus kontrollitakse osutatud audiitorteenuse vastavust õigusaktidele ning nende alusel kinnitatud standarditele või antud juhenditele ja soovitudele. Samuti kontrollitakse erakorralise kvaliteedikontrolli käigus audiitorteenuse osutamist kas teatud konkreetses kitsas valdkonnas, töövõtu põhiselt või tavapärasel kvaliteedikontrolli ulatuses.

Kaebuse menetlust alustatakse AJN-ile edastatud kaebuse alusel, kui AJN-il tekib kaebuses motiveeritud rikkumiste tunnuste põhjal kahtlus, et toime võib olla pandud rikkumine.

Aruandeperioodil algatas AJN 2 erakorralist kvaliteedikontrolli. Uurimismenetlusi ei algatatud.

Distsiplinaarmenetlus

Distsiplinaarmenetluse alustamise aluseks on uurimise või kvaliteedikontrolli tulemused, Rahandusministeeriumi ettekirjutus või muu dokument või info, mis annab alust arvata, et Audiitorkogu liige on pannud toime distsiplinaarsüüteo. Distsiplinaarsüüteod on Audiitorkogu liikme kohustuse süüline täitmata jätmine või mittenouetekohane täitmine, Audiitorkogu liikme tegevust reguleerivate õigusaktide, AJN-i otsuste täitmata jätmine või mittenouetekohane täitmine. AJN ei alusta distsiplinaarmenetlust juhul, kui võimalik distsiplinaarsüütegu on AJN-i veendumuse kohaselt vähetähtis. AJN ei pea alustama distsiplinaarmenetlust juhtudel, kui sama rikkumise põhjal algatatakse menetlus kutse äravõtmiseks või tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks.

2024/2025 majandusaastal alustas järelevalvenõukogu distsiplinaarmenetluse 9 audiitorettevõtja ja 13 vandeaudiitori suhtes. Distsiplinaarmenetlused alustati 11 juhul korralise kvaliteedikontrolli, 4 juhul täiendusõppe kohustuse mittetäitmise ja 5 juhul uurimismenetluse pinnalt.

Karistuse määramisel on järelevalvenõukogu karistust raskendava asjaoluna arvestanud muuhulgas korduvat rikkumist, mis on olnud selgeks signaaliks, et leebemad karistused ei ole täitnud eesmärki hoida ära edaspidiseid rikkumisi. Rahatrahvi suuruse määramisel, sh arvestades, et karistus omaks mõju karistuse eesmärgi täitmisel ning ühtlasi ei sekkuks liigselt menetlusaluse isiku õigustesse, on AJN muuhulgas võtnud arvesse: 1) süüteo iseloomu ja raskust; 2) karistust kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid; 3) audiitorettevõtja audiitorteenuste müügitulu ja osutatud audiitorteenuste arvu 4) kindlustandva töövõtu keskmist kliendilepingu maksumust.

Juhul kui distsiplinaarmenetluse käigus selgub, et Audiitorkogu liige on korduvalt rikkumisi toime pannud ning varasemad karistused ei ole mõju avaldanud ning Audiitorkogu liige jätkuvalt rikub temale kehtestatud normistikku, on AJN otsustanud tunnistada vastava audiitorettevõtja tegevusloa kehtetuks ning võtta kutse ära oma tegevuse või tegevusetusega rikkumisi põhjustanud vandeaudiitorilt.

Korduvate või oluliste rikkumiste tõttu tegevusloa kehtetuks tunnistamine ja vandeaudiitori kutse äravõtmine

2024/2025 majandusaastal tunnistas AJN korduvate ja oluliste rikkumiste tõttu kehtetuks 1 audiitorettevõtja tegevusloa. Samuti võeti rikkumiste eest ära 1 vandeaudiitori kutse.

Kohtuvaidlused

Järelevalvenõukogu on 2024/2025 majandusaastal puutunud kokku kahe kohtuvaidlusega.

1. Krista Vainola ja KV Auditeerimine OÜ (Audiitorkontroll OÜ õigusjärglane) kaebus tühistada AJN 11.01.2022 otsus nr 804 ja 06.04.2022 AJN vaideotsus. Halduskohus jättis 03.02.2025 kaebuse rahuldamata ning Krista Vainola ja KV Auditeerimine OÜ esitasid otsuse peale apellatsioonikaebuse. Vaidlus on pooleli Ringkonnakohtus.
2. Assertum Audit OÜ kaebus AJN 15.02.2023 otsuse tühistamiseks. Tallinna Halduskohtu 13.06.2024 kohtuotsusega jäeti Assertum Audit OÜ kaebus rahuldamata ning Assertum Audit OÜ esitas halduskohtu otsuse peale apellatsioonikaebuse. Ringkonnakohtus jättis Assertum Audit OÜ apellatsioonikaebuse rahuldamata. Vaidlus on pooleli Riigikohtus.
3. Assertum Audit OÜ kaebus AJN 31.10.2024 otsuse tühistamiseks. Vaidlus on pooleli Tallinna Halduskohtus.

Auditikomiteede tulemuslikkuse hindamine

Audiitortevgevuse seaduse 17.01.2025 jõustunud muudatus kohustab Audiitortevgevuse järelevalve nõukogul hinnata avaliku huvi üksuste auditikomiteede tulemuslikkust. Tulemuslikkuse hindamiseks on järelevalvenõukogu välja töötanud küsimustiku avaliku huvi üksuste auditikomiteedelt andmete kogumiseks.

Küsimustiku täitsid 25-st auditikomiteest 20, mille tulemusena selgus, et:

- Auditikomiteede liikmete arv on 2 või enam liiget kõigi vastanud auditikomiteede puhul.
- Raamatupidamise või auditeerimise asjatundja ning kogemus oli esitatud kõigil auditikomiteedel.

- Kõik vastanud auditikomiteed kinnitavad, et auditikomitee liikmeskond tervikuna omab pädevust valdkonnas, milles auditeeritav üksus tegutseb.
 - Kõik peale nelja küsimustiku täitnud auditikomitee on kohtunud audiitoritega aastas vähemalt 1 korra.
 - 4 avaliku huvi üksuste auditikomiteed 20-st ei kohtunud audiitoriga kordagi.
 - 4 avaliku huvi üksuste auditikomiteed 20-st ei käsitlenud auditeerimisväliseid teenuseid.
- 4.